

Die Deutsche Bibliothek - CIP-Einheitsaufnahme
Deutsch-Polnisches Handbuch der Planungsbegriffe =
Polsko-Niemiecki Leksykon Pojęć Planistycznych /
ARL / IGPIK. - Hannover: Akad. für Raumforschung und
Landesplanung, 2001
(Planungsbegriffe in Europa)
ISBN 3-88838-530-X

13 138

P-3-34

Best.-Nr. 530
ISBN 3-88838-530-x
ISSN1439-622X
Alle Rechte vorbehalten • Verlag der ARL • Hannover 2001
© Akademie für Raumforschung und Landesplanung
Druck: poppdruck, 30851 Langenhagen
Auslieferung
VSB-Verlagsservice Braunschweig
Postfach 47 38
38037 Braunschweig
Tel. 0531/70 86 45-648
Telex 952841 wbuch d; Fax 0531/70 86 19

Wpisano do Księgi Akcesji

Akc. ...D./nr. 22. 02. BN

PLANUNGSBEGRIFFE
IN EUROPA

Deutsch-Polnisches Handbuch der Planungsbegriffe Polsko-Niemiecki Leksykon Pojęć Planistycznych

Projektleiter
Kierownik zespołu autorskiego

Zygmunt Niewiadomski
Gerd Turowski

Hannover - Warschau 2001

Deutsch-Polnisches Handbuch der Planungsbegriffe
Polsko-Niemiecki Leksykon Pojęć Planistycznych

Bearbeitung / Opracowanie:

Rzeczypospolita Polska / Republik Polen

Autorzy / Autoren:

Rozdział 1-szy i 3-ci polskiej części /
 Kapitel 1 und 3 des polnischen Teils:

Zygmunt Niewiadomski
 (kierownik zespołu autorskiego /Projektleiter)

Rozdział 2-gi i 3-ci polskiej części /
 Kapitel 2 u. 3 des polnischen Teils:

Jan Maciej Chmielewski

**Bundesrepublik Deutschland /
 Republika Federalna Niemiec**

Autoren / Autorzy:

Gerd Turowski

(Projektleiter/kierownik zespołu
 autorskiego)

Dietmar Scholich

(Entwurf / konzept)

Gegenüberstellung der Planungssysteme in Deutschland und Polen
 (deutsche und polnische Fassung)

Porównanie systemów Planowania Przestrzennego w Niemczech i w Polsce
 (wersja niemiecka i polska)

Janina Kopietz-Unger

Mitarbeit / Współpraca: **Dorota Grązewicz**

Recenzent / Kritische Durchsicht:

Rozdziały 1-3 polskiego oryginału /
 Kapitel 1-3 des polnischen Originals:

Piotr Korcelli

Tłumaczenie polskich tekstów /
 Übersetzung der polnischen Texte:

Waldemar Okon

Tłumaczenie polskich pojęć na język
 angielski / Übersetzung der polnischen
 Begriffe ins Englische:

Piotr Korcelli, Graham Cass

Redakcja / Redaktion:

Dorota Grązewicz

Kritische Durchsicht / Recenzent:

Kapitel 1-3 des deutschen Originals /
 Rozdziały 1-3 niemieckiego oryginału:

Wilfried Erbguth

Übersetzung und Bearbeitung der
 polnischen Version des deutschen Original-
 textes / Tłumaczenie i opracowanie polskiej
 wersji oryginalnego tekstu w języku nie-
 mieckim:

Janina Kopietz-Unger

Übersetzung der deutschen Begriffe ins
 Englische / Tłumaczenie niemieckich pojęć
 na język angielski:

Graham Cass

Redaktion / Redakcja:

**Olaf Gruppe, Dietmar Scholich,
 Gerd Turowski**

Technische Bearbeitung / Opracowanie map i załączników:

Wolfgang Günther / Dagmar Kultz / Oliver Rose

Projektkoordination / Koordynacja projektu:

Olaf Gruppe

Autorzy i współpraca naukowa / Autoren und wissenschaftliche Mitarbeit

Jan Maciej Chmielewski, prof. dr hab. architektury, Politechnika Warszawska, Instytut
 Urbanistyki i Architektury / Prof. Dr. habil. arch., Technische Universität Warsaw,
 Fakultät für Urbanistik und Architektur

Wilfried Erbguth, Prof. Dr. jur.habil., Universität Rostock, Ordentliches Mitglied der ARL / prof.
 dr prawa Uniwersytetu w Rostoku, członek zwyczajny ARL

Dorota Grązewicz, Warszawa / Warschau

Olaf Gruppe, Dipl.-Ing., Assessor, Wissenschaftlicher Mitarbeiter im Sekretariat der ARL, Han-
 nover / inż. dypl., asesor, pracownik naukowy w sekretariacie ARL, Hanower

Janina Kopietz-Unger, Dr.-Ing.habil, Privatdozentin an der Universität Karlsruhe und der Tech-
 nischen Hochschule Posen / dr inż.hab., docent w Uniwersytecie Karlsruhe oraz w Politech-
 nica Poznańskiej

Piotr Korcelli, prof. dr hab. dyrektor Instytutu Geografii i Gospodarki Przestrzennej PAN,
 członek korespondent PAN, członek zwyczajny ARL / Prof. Dr. habil., Direktor des Instituts
 für Geographie und räumliche Organisation der Polnischen Akademie der Wissenschaften,
 Warschau, Korrespondierendes Mitglied der Polnischen Akademie der Wissenschaften,
 Ordentliches Mitglied der ARL

Zygmunt Niewiadomski, prof. dr hab. prawa, prorektor Uniwersytetu im. Stefana Wyszyńskiego
 w Warszawie, kierownik Katedry Prawa Administracyjnego, sędzia Naczelego Sądu Ad-
 ministracyjnego Rzeczypospolitej Polskiej, kierownik Pracowni w Instytucie Gospodarki Komu-
 nalnej i Przestrzennej w Warszawie, członek zwyczajny ARL / Prof. Dr. jur. habil., Prorektor
 der Stefan Wyszyński Universität Warschau, Leiter des Lehrstuhls für Verwaltungsrecht,
 Richter am Obersten Verwaltungsgerichtshof der Republik Polen, Leiter der Hauptabteilung
 im Institut für Raum- und Kommunalwirtschaft in Warschau, Ordentliches Mitglied der ARL

Waldemar Okon, M.A., Geograph, Referent im Amt für Raumordnung und Landesplanung
 Vorpommern, Mesekenhagen / mgr, geograf, referent Urzędzie Gospodarki Przestrzennej i
 Planowania Vorpommern, Mesekenhagen

Dietmar Scholich, Prof. Dr.-Ing., Generalsekretär der ARL, Hannover / prof. dr inż., Sekretarz
 Generalny ARL, Hanower

Gerd Turowski, Prof. Dr.-Ing., Baudirektor a.D., Universität Dortmund, Fakultät Raumplanung,
 FG Raumordnung und Landesplanung, Ordentliches Mitglied der ARL / prof. dr inż., Uni-
 wersytet w Dortmundzie, Wydział Planowania Przestrzennego, członek zwyczajny ARL

Słowo wstępne

Rozwój przestrzenny regionów stanowi podstawę oraz istotny wkład w skuteczną integrację europejską. W różnorodnej Europie nie powinno się dążyć do ich ujednolicenia. Wymaga to jednak wzajemnego poznania i zrozumienia w celu umożliwienia lepszej współpracy.

Działający, w ramach Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej do Spraw Współpracy Regionalnej i Przygranicznej, Komitet do Spraw Gospodarki Przestrzennej zwracał zawsze uwagę na konieczność prezentowania – w sposób zrozumiały – pojęć planistycznych oraz polityki w zakresie planowania w obu państwach. Niniejszy, uzupełniony w stosunku do poprzedniej edycji z roku 1995 i uwzględniający zmiany w organizacji społeczeństw, Leksykon Pojęć Planistycznych jest cenną pomocą w pracy miast i regionów, podmiotów gospodarczych, inwestorów, uczelni wyższych oraz różnych grup społecznych, które współpracują z partnerami z obu krajów.

Unia Europejska wsparła dotacją opracowanie tego Leksykonu w ramach inicjatywy wspólnotowej INTERREG II C dla obszaru Morza Bałtyckiego. W finansowaniu Leksykonu ze Strony niemieckiej partycypowały – oprócz Federalnego Ministerstwa Komunikacji, Budownictwa i Mieszkalnictwa – kraje związkowe: Berlin, Brandenburgia, Hamburg, Meklemburgia – Pomorze Przednie, Dolna Saksonia i Szlezwik-Holsztyn oraz Akademia Badań Przestrzennych i Planowania Krajowego (ARL).

Szczególne słowa podziękowania kierujemy do pracującego nad projektem polsko-niemieckiego zespołu, do reprezentantek i reprezentantów Uniwersytetu w Dortmundzie, do Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie, Politechniki Warszawskiej, koordynującego sekretariatu Akademii Badań Przestrzennych i Planowania Krajowego z Hanoweru, Polskiej Akademii Nauk, Uniwersytetu w Rostoku, do innych współpracujących z nami ekspertów oraz do tłumaczek i tłumaczy za zaangażowanie i dobrą współpracę, która uwieńczona została sukcesem.

Leksykon jest kopalnią wiedzy, z której, mamy nadzieję, czerpać będą na co dzień wszyscy zainteresowani po obu stronach polsko-niemieckiej granicy. Wyrażamy przekonanie, że w znakomity sposób ułatwi on współpracę.

Piotr Mync

Współprzewodniczący Komitetu do Spraw
Gospodarki Przestrzennej
Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej do
Spraw Współpracy
Regionalnej i Przygranicznej
ze Strony polskiej

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju
Regionalnego i Budownictwa pełniący obowiązki
Przedsedy Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast

Achim Großmann

Współprzewodniczący Komitetu do Spraw
Gospodarki Przestrzennej
Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej do
Spraw Współpracy Regionalnej i Przygranicznej
ze Strony niemieckiej

Parlamentarny Sekretarz Stanu w Federalnym
Ministerstwie Komunikacji, Budownictwa i
Mieszkalnictwa

Vorwort

Die räumliche Entwicklung der Regionen ist eine Grundlage und ein wichtiger Beitrag für eine effektive europäische Integration. In einem Europa der Vielfalt sollte es keine Bestrebungen zur Vereinheitlichung geben. Dies setzt jedoch ein gegenseitiges Kennenlernen und Verstehen zum Aufbau einer besseren Zusammenarbeit voraus.

Der Raumordnungsausschuss der Deutsch-Polnischen Regierungskommission für regionale und grenznahe Zusammenarbeit wies stets auf die Notwendigkeit hin, die Planungsbegriffe und die Planungspolitik beider Staaten in verständlicher Form darzustellen. Das vorliegende Handbuch der Planungsbegriffe – eine Weiterentwicklung der Ausgabe von 1995 unter Einbeziehung der veränderten Organisationsstrukturen in den Ländern – ist eine wertvolle Arbeitshilfe für Städte und Regionen, Wirtschaftsunternehmen, Investoren, Hochschulen und verschiedene gesellschaftliche Gruppen, die mit Partnern aus beiden Ländern zusammenarbeiten.

Die Europäische Union förderte die Erarbeitung dieses Handbuches im Rahmen der Gemeinschaftsinitiative INTERREG II C für den Ostseeraum. An der Finanzierung des Handbuches durch die deutsche Seite beteiligten sich – neben dem Bundesministerium für Verkehr, Bau- und Wohnungswesen – die Länder Berlin, Brandenburg, Hamburg, Mecklenburg-Vorpommern, Niedersachsen und Schleswig-Holstein sowie die Akademie für Raumforschung und Landesplanung (ARL).

Unser besonderer Dank gilt dem deutsch-polnischen Projektteam, den Vertreterinnen und Vertretern der Universität Dortmund, des Instituts für Raum- und Kommunalwirtschaft Warschau, der Technischen Universität Warschau, des koordinierenden Sekretariats der Akademie für Raumforschung und Landesplanung Hannover, der Polnischen Akademie der Wissenschaften und der Universität Rostock, den weiteren beteiligten Expertinnen und Experten und den Übersetzerinnen und Übersetzern für ihr Engagement und die gute Zusammenarbeit, die zum Erfolg führte.

Das Handbuch ist eine Fundgrube des Wissens, aus der, so hoffen wir, alle Interessierten beiderseits der deutsch-polnischen Grenze täglich schöpfen werden. Wir sind davon überzeugt, dass das Handbuch die Zusammenarbeit hervorragend erleichtern wird.

Achim Großmann

Kovorsitzender des Raumordnungsausschusses der
Deutsch-Polnischen Regierungskommission für
Regionale und Grenznahe Zusammenarbeit
– für die deutsche Seite –

Parlamentarischer Staatssekretär
beim
Bundesminister für
Verkehr, Bau- und Wohnungswesen

Piotr Mync

Kovorsitzender des Raumordnungsausschusses der
Deutsch-Polnischen Regierungskommission für
Regionale und Grenznahe Zusammenarbeit
– für die polnische Seite –

Unterstaatssekretär
im Ministerium für
Regionalentwicklung und Bauwesen
amtierender Präsident
des Amtes für Wohnungswesen und Stadtentwicklung

Spis treści	Inhaltsverzeichnis
Słowo wstępne	VI Vorwort VII
Wprowadzenie	XIII Einführung XV
Rzeczpospolita Polska	1 Republik Polen 29
1. Zarys ustroju państwa i administracji Rzeczypospolitej Polskiej (Zygmunt Niewiadomski)	1. Staats- und Verwaltungsaufbau der Republik Polen (Zygmunt Niewiadomski) 29
1.1 Struktura władz centralnych	1.1 Zentrale Staatsgewalt 29
1.2 Zarys struktury władz lokalnych	1.2 Staatsgewalt auf lokaler Ebene 31
1.3 Administracja rządowa w województwie	1.3 Regierungsverwaltung in der Wojewodschaft 31
1.4 Samorząd terytorialny	1.4 Territoriale Selbstverwaltung 33
a) Samorząd gminny	a) Selbstverwaltung der Gemeinde 33
b) Samorząd powiatowy	b) Selbstverwaltung des Kreises 36
c) Samorząd wojewódzki	c) Selbstverwaltung der Wojewodschaft 37
2. System planowania przestrzennego Rzeczypospolitej Polskiej (Jan Maciej Chmielewski)	2. System der räumlichen Planung der Republik Polen (Jan Maciej Chmielewski) 40
2.1 Umocowanie polityczno-prawne planowania przestrzennego	2.1 Politisch-rechtliche Verankerung der räumlichen Planung 40
2.2 Odbudowa samorządu terytorialnego i jego kompetencji planistycznych	2.2 Wiederaufbau der territorialen Selbstverwaltung und deren Zuständigkeit für Planung 41
2.3 System planowania przestrzennego na poziomie lokalnym	2.3 Raumbewirtschaftung auf lokaler Ebene 42
2.4 System planowania na szczeblu ponadlokalnym	2.4 Raumbewirtschaftung auf überörtlicher Ebene 47
2.5 System planowania na tle uregulowań prawnych dotyczących gospodarki przestrzennej	2.5 Rechtliche Regelungen für die Raumbewirtschaftung 49
2.6 Projektowane zmiany systemu planowania przestrzennego Rzeczypospolitej Polskiej	2.6 Geplante Änderungen in der räumlichen Planung der Republik Polen 51
3. Główne pojęcia zobjaśnieniami (Jan Maciej Chmielewski, Zygmunt Niewiadomski)	3. Wesentliche Planungsbegriffe (Jan Maciej Chmielewski, Zygmunt Niewiadomski) 54

Bundesrepublik Deutschland	Republiki Federalnej Niemiec
Gerd Turowski	Gerd Turowski
1. Staats- und Verwaltungsaufbau der Bundesrepublik Deutschland 131	1. Zarys ustroju państwa i administracji Republiki Federalnej Niemiec 154
1.1 Grundlagen der Staatsordnung 131	1.1 Podstawy ustroju państwa 154
1.2 Oberste Bundesorgane und Bundesbehörden 132	1.2 Najwyższe organy federalne 155
1.2.1 Bundestag 132	1.2.1 Parlament federalny (Bundestag) 155
1.2.2 Bundesrat 133	1.2.2 Rada Federalna (Bundesrat) 157
1.2.3 Bundespräsident 134	1.2.3 Prezydent (Bundespräsident) 157
1.2.4 Bundesregierung 134	1.2.4 Rząd (Bundesregierung) 157
1.2.5 Bundesgerichte 135	1.2.5 Sądy federalne 158
1.2.6 Bundesverwaltung 135	1.2.6 Administracja federalna 158
1.3 Länder 136	1.3 Kraje związkowe - Landy 159
1.4 Kommunale Selbstverwaltung 137	1.4 Niezależna administracja samorządowa 161
1.4.1 Gemeinden 138	1.4.1 Gminy 161
1.4.2 Kreise 139	1.4.2 Powiaty 162
1.5 Finanzordnung 139	1.5 System finansowy 162
2. Planungssystem der Bundesrepublik Deutschland 140	2. System planowania w Niemieckiej Republice Federalnej 164
2.1 Bundesraumordnung 142	2.1 Planowanie przestrzenne na szczeblu federacji 166
2.2 Landesplanung 143	2.2 Planowanie przestrzenne na szczeblu krajów związkowych 167
2.2.1 Planungsfunktion 143	2.2.1 Funkcje planowania przestrzennego na obszarze kraju związkowego 168
2.2.2 Koordinierungs- und Sicherungsfunktion 148	2.2.2 Funkcja koordynująca i zabezpieczająca planowania 173
2.3 Regionalplanung 148	2.3 Planowanie regionalne 173
2.4 Bauleitplanung 150	2.4 Planowanie na szczeblu lokalnym 175
2.5 Fachplanung 151	2.5 Planowanie resortowe 176
3. Zentrale Planungsbegriffe 179	3. Słownik pojęć fachowych z dziedziny planowania przestrzennego 179

Rejestr	309	Register	309
Porównanie systemów Planowania Przestrzennego w Niemczech i w Polsce	335	Tabellarische Gegenüberstellung der Planungssysteme in Deutschland und Polen	345
Podstawowe Pojęcia Planistyczne		Zentrale Planungsbegriffe	
Key Planning Terminology	355	Key Planning Terminology	367
Załączniki – mapy	383	Kartenanhang	383
Spis schematów i map		Abbildungs- und Kartenverzeichnis	
Rzeczpospolita Polska		Republik Polen	
Schematy organizacyjne: (Jan Maciej Chmielewski, Zygmunt Niewiadomski)		Abbildungen: (Jan Maciej Chmielewski, Zygmunt Niewiadomski)	
Schemat 1: Struktura władz Rzeczypospolitej Polskiej (bez sądownictwa)	4	Abb. 1: Staatsaufbau der Republik Polen (ohne Judikative)	30
Schemat 2: System planowania przestrzennego w Polsce	18	Abb. 2: Das System der räumlichen Planung in Polen	43
Schemat 3: Procedura sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	19	Abb. 3: Verfahren zur Aufstellung der Studie über die Rahmenbedingungen und der Perspektiven der Raumbewirtschaftung der Gemeinde	44
Schemat 4: Procedura sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	21	Abb. 4: Verfahren zur Aufstellung des örtlichen Raumbewirtschaftungsplans der Gemeinde	46
Przykładowe opracowania planistyczne		Exemplarische Planwerke	
Usytowanie wybranych przykładów planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze Polski (fragmenty planów)	385	Lage der ausgewählten Beispiele für raumordnerische Pläne im Gebiet der Republik Polen (Planausschnitte)	385
Mapa 1: Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju „Polska 2000 plus” - model równoważenia rozwoju	386	Karte 1: Konzeption der Raumentwicklungspolitik des Landes “Polen 2000 plus” - Modell der nachhaltigen Entwicklung	386
Mapa 2: Strategia rozwoju Województwa Mazowieckiego (projekt) - Obszary o zróżnicowanych predyspozycjach rozwojowych	388	Karte 2: Entwicklungsstrategie der Wojewodschaft Masowien (Entwurf) - Gebiete mit unterschiedlichen Entwicklungsvoraussetzungen	388
Mapa 3: Strategia rozwoju Województwa Mazowieckiego (projekt) - Płożenie województwa na krajowej sieci ekologicznej (ECONET)	390	Karte 3: Entwicklungsstrategie der Wojewodschaft Masowien - Lage der Wojewodschaft im ökologischen Netz des Landes (ECONET)	390

Mapa 4 : Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Sandomierza	392	Karte 4: Studie der Rahmenbedingungen und Perspektiven der Raumbewirtschaftung der Stadt Sandomierz	392
Mapa 5: Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Bartyckiej w Warszawie (fragment)	395	Karte 5: Örtlicher Raumbewirtschaftungsplan - Planausschnitt im Bereich der Straße Bartycka in Warszawa	395
Bundesrepublik Deutschland		Republiki Federalnej Niemiec	
Abb. 1: Staats- und Verwaltungsaufbau der Bundesrepublik Deutschland	133	Schemat 1: Ustrój administracyjny Republiki Federalnej Niemiec	156
Abb. 2: Das System der deutschen Raumplanung	140	Schemat 2: System planowania przestrzennego w Niemczech	164
Abb. 3: Das deutsche Planungsrecht	141	Schemat 3: Niemieckie prawo planowania przestrzennego	165
Abb. 4: Das Verfahren bei der Aufstellung von Raumordnungsplänen	144	Schemat 4: Procedura ustanawiania planów porządku przestrzennego	169
Abb. 5: Übersicht über den Ablauf des Raumordnungsverfahrens	149	Schemat 5: Procedura ustanawiania planów przestrzennych szczebla lokalnego	174
Abb. 6: Verfahren zur Aufstellung von Bauleitplänen	152	Schemat 6: Schemat procedury porządku przestrzennego	177
Exemplarische Planwerke		Przykładowe opracowania planistyczne	
Standortübersicht zu den Kartenbeispielen	400	Usytowanie wybranych przykładów planów zagospodarowania przestrzennego (w każdym przypadku tylko fragmenty)	400
Karte 1: Raumordnungspolitische Orientierungsrahmen 1993 - Siedlungsstrukturelle Ausgangssituation	402	Mapa 1: Orientacyjne ramy polityki porządku przestrzennego 1993 - Sytuacja wyjściowa w strukturze osadniczej	402
Karte 2: Raumordnungspolitische Orientierungsrahmen 1993 - Leitbild Verkehr	404	Mapa 2: Orientacyjne ramy polityki porządku przestrzennego 1993 - Wytyczne kierunkowe w zakresie komunikacji	404
Karte 3: Raumordnungspolitische Orientierungsrahmen 1993 - Leitbild Ordnung und Entwicklung	406	Mapa 3: Orientacyjne ramy polityki porządku przestrzennego 1993 - Wytyczne w zakresie ładu przestrzennego i rozwoju	406

Karte 4: Erstes Landesraumordnungsprogramm Mecklenburg-Vorpommern 1993 (Ausschnitt)	408	Mapa 4: Pierwszy program porządku przestrzennego kraju związkowego Meklenburgia – Pomorze Przednie 1993 (fragment)	408
Karte 5: Regionales Raumordnungsprogramm Vorpommern 1998 - Karte (Ausschnitt)	410	Mapa 5: Program porządku przestrzennego regionu Pomorza Przedniego 1998 - Mapa (fragment)	410
Karte 6: Erster Gutachtlicher Landschaftsrahmenplan der Planungsregion 4 „Mecklenburgische Seenplatte 1997 Karte 16: Bestehende und geplante Schutzgebiete / Bereiche mit herausgehobener Bedeutung für den Naturhaushalt (Ausschnitt)	414	Mapa 6: Pierwszy ekspertyzowy krajobrazowy plan ramowy regionu planistycznego nr 4: Pojezierze Meklemburskie (Meklenburgia Pomorze Przednie) - Mapa nr 16: Istniejące i projektowane obszary chronione / Obszary o szczególnym znaczeniu dla środowiska naturalnego (fragment)	414
Karte 7: Flächennutzungsplan Stadt Neubrandenburg 1999 (Ausschnitt)	416	Mapa 7: Plan użytkowania terenów. Neubrandenburg, 1999 r. (fragment)	416
Karte 8: Bebauungsplan Nr. 32 Wohnpark „Am Wald“, Landeshauptstadt Schwerin 2000 (Ausschnitt)	420	Mapa 8: Plan zabudowy nr 32 „Przy lesie“ („Am Wald“) miasta stolicznego Schwerin 2000 (fragment)	420

Wprowadzenie

1. Podłoże leksykonu

Procesy europejskiej integracji i rozwijająca się w ramach tych procesów współpraca państw europejskich i ich przygranicznych regionów wymagają zawsze wzajemnego zrozumienia politycznych, prawnych, społeczno-kulturowych i gospodarczych stosunków drugiego partnera. Odnosi się to przede wszystkim do planowania porządku przestrzennego, którego główne zadanie polega na kształtowaniu kierunków zrównoważonego rozwoju, posiadających jednak w danych państwach różną formę prawną, organizacyjną i terminologiczną.

Z tego względu Akademye für Raumforschung und Landesplanung (ARL) utworzyła już wcześniej, w ramach jej kooperacji w dziedzinie badań naukowych, komisję redakcyjną "Pojęcia Planistyczne w Europie" i zleciła wzajemne opracowanie podstawowych leksykonów planistycznych. Na początku roku 1995 ARL przedłożyła wspólnie z Instytutem Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie niemiecko-polski leksykon pojęć planistycznych, który spowodował potem odpowiednie działania w Republice Słowacji i Czech, Szwajcarii, Austrii, Holandii i Szwecji.

Od czasu opublikowania niemiecko-polskiego leksykonu w Rzeczypospolitej Polskiej nastąpiły istotne zmiany norm prawa konstytucyjnego i prawa planowania przestrzennego. Również niemieckie prawo planowania przestrzennego uległo w końcu lat 90-tych znacznym zmianom do tego stopnia, że konieczne było ponowne opracowanie tego leksykonu.

2. Cele i układ leksykonu

Dotychczasowe doświadczenia potwierdzają wytyczone cele leksykonu, pełniącego rolę ważnego środka pomocniczego i dostosowanej do celów praktycznych podpory dla polityki i administracji planistycznej, badań naukowych i edukacji, ale również dla zainteresowanego społeczeństwa.

Układ ten sprawdził się i dlatego też zostanie zachowany. W pierwszej części zostaje przedstawiony poglądowy zarys ustroju państwa i administracji, konieczny do zrozumienia

planowania i systemu planowania danego kraju. Przedmiotem drugiej części są cechy charakterystyczne systemu planowania. W części trzeciej, w formie leksykonu, zostały wyjaśnione ważne pojęcia planistyczne. Po tym następuje wspólny rejestr, porównanie systemów planowania przestrzennego w Niemczech i w Polsce jak również tłumaczenie pojęć planistycznych na język angielski. Strony przykładowe, służące do ilustracji istotnych dokumentów planistycznych obydwóch krajów, zamykają ten tom.

3. Wskazówki korzystania z leksykonu

ARL jako wydawca i również autorzy położyli szczególny nacisk na możliwie prosty sposób korzystania z niego. Podczas, gdy zarys ustroju państwa i administracji oraz systemy planowania są przedstawiane kolejno raz w jednym raz w drugim języku, wyjaśnienie pojęć planistycznych następuje, w celu zwiększenia przyswajalności ważnych pojęć danego kraju i umożliwienia ewentualnego tłumaczenia symultanicznego, w dwóch kolumnach.

Rejestrem tym objęte są definicje pojęć względnie objaśnienia. Zapewnia on jednocześnie powiązanie różnych części leksykonu pod względem treści. Używane w całym tekście pojęcia wymienione są we wspólnym rejestrze w porządku alfabetycznym. Numery stron za pojęciami wskazują na odnośne miejsca w tekście.

4. Uwagi dotyczące tłumaczeń

Dokładając wysiłku w celu wiernego odtworzenia treści, świadomie zaakceptowano ograniczenia płynnego przebiegu tekstu. Jeżeliby sięgnięto do znanych w języku tłumaczeń pojęć, można by było w łatwy sposób zasugerować porównania i pokrewieństwa systemu planowania i zrozumienia planowania. Do tego należy dodać, że pojęcia fachowe w Niemczech uzyskały dzięki wieloletniemu ich stosowaniu, komentarzom i orzeczeniom sądowym ogólną i jednoznaczną definicję. Ze względu na przebiegające procesy zmian terminy państw przystępujących podlegają jednak jeszcze częściowym zmianom. Z tego względu otwiera się poprzez powiązania tekstów objaśniających, wprowadzających rozdziałów i ilustracji cała gama nowych pojęć.

Einführung

1. Hintergrund des Handbuches

Die Prozesse der europäischen Integration und die sich im Rahmen dieser Prozesse entwickelnde Zusammenarbeit der europäischen Staaten und ihrer Grenzregionen erfordern gegenseitiges Verständnis über die politischen, rechtlichen, soziokulturellen und ökonomischen Verhältnisse des jeweils anderen Partners. Dies gilt vor allem auch für die Raumplanung, deren Hauptaufgabe darin besteht, für eine nachhaltige Raumentwicklung Sorge zu tragen, die allerdings in den einzelnen Staaten rechtlich, organisatorisch und terminologisch unterschiedlich ausgestaltet ist.

Bereits frühzeitig hatte deshalb die Akademie für Raumforschung und Landesplanung (ARL) im Rahmen ihrer europäischen Forschungsk Kooperation einen Redaktionsausschuss "Planungsbegriffe in Europa" eingerichtet und die partnerschaftliche Erarbeitung grundlegender Planungshandbücher veranlasst. Anfang 1995 hat die ARL gemeinsam mit dem Institut für Raum- und Kommunalwirtschaft in Warschau ein Deutsch-Polnisches Handbuch der Planungsbegriffe vorgelegt, welches in der Folgezeit auch in der slowakischen und der tschechischen Republik, in der Schweiz, in Österreich, in den Niederlanden und in Schweden entsprechende Aktivitäten ausgelöst hat.

Seit der Veröffentlichung des Deutsch-Polnischen Handbuchs sind in der Republik Polen wichtige verfassungs- und planungsrechtliche Normänderungen eingetreten und auch das deutsche Planungsrecht hat Ende der 90er Jahre erhebliche Änderungen erfahren, so dass eine vollständige Neubearbeitung dieses Handbuchs erforderlich wurde.

2. Ziele und Aufbau des Handbuches

Die bisherigen Erfahrungen bestätigen die Zielsetzung des Handbuches in der Funktion eines wichtigen Hilfsmittels und einer praxisorientierten Handreichung für Planungspolitik und Planungsverwaltung, für Forschung und Lehre, aber auch für die interessierte Öffentlichkeit.

Der Aufbau hat sich bewährt und wird deshalb beibehalten. Im ersten Teil wird ein Überblick über den Staats- und Verwaltungsaufbau gegeben, der für das Verständnis von Planung und Planungssystem eines Landes erforderlich ist. Die Grundzüge des Planungssystems sind Gegenstand des zweiten Teils. Im dritten Teil werden lexikonartig wichtige Planungsbegriffe erläutert. Es folgen ein gemeinsames Register, eine synoptische Gegenüberstellung der Planungssysteme in Deutschland und Polen sowie eine Übersetzung der Planungsbegriffe ins Englische. Kartenbeispiele zur Illustration der wesentlichen Planungsdokumente der beiden Länder runden den Band ab.

3. Hinweise für die Benutzung des Handbuches

Die ARL als Herausgeber und die Verfasser haben besonderen Wert auf eine möglichst einfache Handhabung gelegt. Während der Staats- und Verwaltungsaufbau sowie die Planungssysteme nacheinander in der jeweils anderen Sprache dargestellt werden, erfolgt die Erläuterung der Planungsbegriffe zweiseitig, um die Einprägsamkeit wichtiger Begriffe

des jeweils anderen Landes zu erhöhen und gegebenenfalls eine simultane Übersetzung zu ermöglichen.

Die Begriffsdefinitionen bzw. Erläuterungen werden über das Register erschlossen, welches zugleich die inhaltliche Verklammerung der verschiedenen Teile des Handbuches gewährleistet. Die im Gesamttext verwendeten Begriffe werden in dem gemeinsamen Register alphabetisch aufgelistet. Die Seitenzahlen hinter den Begriffen geben die Fundstellen im Text an.

4. Anmerkung zu den Übersetzungen

In dem Bemühen um eine möglichst genaue inhaltliche Wiedergabe wurden bei der Übersetzung bewusst Einschränkungen des flüssigen Textverlaufes in Kauf genommen. Würde nämlich auf in der Übersetzungssprache geläufige Begriffe zurückgegriffen, könnten leicht Parallelen oder Verwandtschaften der Planungssysteme und des Planungsverständnisses suggeriert werden. Hinzu kommt, dass Fachbegriffe in Deutschland durch langjährige Handhabung und durch Kommentierungen und Gerichtsentscheidungen eine allgemeine und eindeutige Definition gefunden haben. Die Termini in den Beitrittsstaaten unterliegen aber auf Grund der laufenden Transformationsprozesse zum Teil noch Veränderungen. Von daher erschließen sich eine Reihe von Begriffen durch die Verknüpfung von Erläuterungstexten, einführenden Kapiteln und Abbildungen.

Rzeczpospolita Polska

Republik Polen